

CHARLES BUKOWSKI

Szittyósok

Húszas éveimet végigittam, megalkuvás nélkül, és alig ettem, mégsem veszítettem el erőmet. Úgy értem, fizikálisan, s ez igen nagy szerencse egy olyan időszakban, amikor rosszul mennek az ember dolgai. Elmém egyre csak lázadozott az osztályrészem, az életem ellen, s lecsillapítására nem akadt egyéb eszközöm, mint inni, inni, inni. Sétáltam fölfelé valami úton, poros, mocskos, forró, azt hiszem, Kaliforniában voltam, de erre ma már nem esküdnék meg. Senkiföldje. Caplattam az út szélén, zoknijaim megkeményedtek, fesledeztek, büzlöttek, cipőim talpain már rég átütöttek a cipőszögek, ezért kartonpapírból egy plusz betétet szabtam beléjük – kartonpapírból, újságpapírból, ami akadt. A szögek végül ezeket is átlyuggatták, úgyhogy előbb-utóbb meg kellett fordítani a betéteket, esetleg áthajtogatni.

Megállt előttem egy teherautó. Nem érdekelt, mentem tovább. A jármű lassan gurult mellettem.

„Hé, kölyök, nem érdekelne egy kis meló?”

„Kit kéne kicsinálnom?” kérdeztem vissza.

„Senkit,” kezdte magyarázni a sofőr, „gyerünk, szállj be.”

Átsétáltam a túloldalra, az ajtó már nyitva várt. Lendületvétel a föllépőn, és már be is csusszantam a bőrülésre. Berántottam magam után az ajtót. Végre árnyékban.

„Ha leszopsz, adok egy ötöst.”

Kemény jobbos gyomortájékra, aztán adtam neki egyet ballal valahova a fül meg a nyak közé, majd egy arcos jobbal, és már lent is voltunk az útról. Megragadtam a kormánykereket, és visszairányítottam a járgányt az útra. Leállítottam a motort, miközben rátapostam a fékre. Kipattantam, és sétáltam tovább. Úgy öt perc múlva újfent ott gurult mellettem a teherautó.

„Kölyök,” szólt ki a sofőr, „elnézést kérek. Félreérthető voltam. Szóval nem arra gondoltam, na, ez egy homo. Úgy értem, azért félig-meddig olyannak tűnsz. De mi baj van azzal, ha valaki homokos?”

„Amennyiben az vagy, akkor szerintem semmi.”

„Rajta, szállj vissza. Én egy tisztességes munkát ajánlok. Jól kereshetsz vele, lábra állhatsz.”

Fölkecmeregtem a fülkébe. Gázt adott.

„Sajnálom,” mondta, „látszik az ábrázatodon, hogy kemény életed volt. De a kezeid, női kezek. Nőiesek.”

„Emiatt ne aggódjon,” mondtam.

„Nos, ez egy kemény meló. Talpfarakodás. Rakodtál már talpfát?”

„Nem.”

„Nehéz fizikai munka.”

„Egész életemben csak kemény meló jutott.”

„Rendben, rendben.”

Szóltanul haladtunk tovább, a teherautó finoman rugózott. Sehol semmi, csak por, por és sivatag. A sofőr arca jelentéktelen, akárcsak minden egyebe. De alkalmanként még a kisemberek is szert tehetnek némi presztízszre és hatalomra egy munkahelyen, ha elég sokáig kibírják ugyanott. Volt egy teherautója, és próbált embereket fölfogadni. Néha el kell fogadni az efféle ajánlatokat.

Döngettünk az úton, és már jött is a következő sétáló alak. Negyvenöt év körüli, idősödő férfi. Túl öreg ehhez az életvitelhez. Mr. Burkhart (ahogy korábban bemutatkozott) lassított, majd kiszólt a fülkéből. „Hé, öreg, mit szólnál pár dolcsihoz?”

„Az nagyszerű lenne, uram!” vágta rá.

„Gyere beljebb. Engedd beszállni,” utasított Mr. Burkhart.

Odatelepedett mellém. Bűzlött, de még hogy – némi cefre, izzadság, agónia és halál szaga áradt belőle. Nem messze onnan rövidke házsor árválkodott az út mentén. Kiszálltunk, majd besétáltunk a boltba. Odabenn egy férfi ácsorgott, fején zöld napellenző, bal csuklóján jó pár gumigyűrű. Erősen kopaszodott, míg karjait sűrű, szőkés szőrzet borította.

„Helló, Mr. Burkhart,” szólalt meg, „Látom, megint talált magának pár szittyóst.”

„Itt a lista, Jesse,” tért a lényegre Mr. Burkhart, erre Jesse nekilátott összeállítani a rendelést. Némi időbe telt.

„Még valamit, Mr. Burkhart? Néhány üveg olcsó bort?”

„Én nem kérek,” mondtam.

„Rendben,” vette át a szót az öreg, „akkor majd én megiszom mindkettőt.”

„De levonom,” mondta Burkhart.

„Nem számít, vonja csak le a béremből.”

„Biztos nem kér?” fordult felém Burkhart.

„Rendben, az egyiket elfogadom.”

Kaptunk egy sátrat szállásul. Iszogattunk, miközben az öreg mesélni kezdett. Elveszítette a feleségét. De ő még mindig szerette. Csak rá tudott gondolni. Erre a csodálatos nőre. Azelőtt matematikát tanított. De nem tudta megtartani a feleségét. Soha másik ilyen nőt még... bla, bla, bla.

Krisztusom, másnap reggel az öreg alig bírt magához térni, és én sem voltam éppen a legjobb a formámban, a nap már magasan járt, minket meg várta a meló: talpfarakodás. Jókora rakásokba hordtuk össze őket. Az eleje könnyen ment, de minél magasabbra jutottunk, annál jobban oda kellett figyelni, számolásra lendíteni. „Egy, kettő, három,” és már dobtuk is föl a helyére a kis aranyost.

Az öreg egy tarka selyemkendővel a fején dolgozott, és ahogy izzadta ki magából a piát, a kendő csupa lucsok lett, egyre jobban elsötétedett. A szálkákat nem úszhattam

meg: átszakították az elnyűtt kesztyűt, és bele a tenyerembe. Normál esetben iszonyúan fáj az ilyesmi, abba is hagytam volna a munkát, de a fáradság eltompítja az embert, igen masszív tompultságot okoz. Úgyhogy csak földühített – ölni tudtam volna, de amint körülnéztem, csak homokot, sziklákat és a tepsi forró, élénksárga napot láttam, egyebet más nem.

Időről időre a vasúttársaság fölszedte a kivénhedt talpfákat, hogy újakra cserélje. A régieket a sínek mellett hagyták. Nem mintha nem bírták volna még éveig, de már nem kellett tovább, Burkhart meg a magunkfajttákkal halmokba rakatta, föl a teherautóra, és irány a vevő. Gondolom, sok mindenre lehetett őket használni. Néhány farmon kerítésoszlopnak: leásták őket, jöhetett a szögesdrót, és már kész is volt a kerítés. Biztos másra is jó volt. Engem nem izgatott.

Egy a képtelen melók közül: elfáradás, kiszállási inger, aztán még durvább kimerültségérzet, és már abbahagyni sincs kedved, a percek mozdulatlanra merevednek, mintha örökké élnél egyetlen percbe zárva, reménytelenül, kiút sehol, igazi csapdahelyzet, elhülyül az ember, már kilépni se képes, ha pedig megteszi, nincs hova mennie.

„Elhagyott a feleségem, kölyök. Milyen csodálatos asszony. Csak rá tudok gondolni. A jó asszony a legnagyobb dolog a világon.”

„Na ja.”

„De jól esne egy korty bor.”

„Nincs. Estig nem is lesz.”

„Azon filózok, vajon megérti-e valaki a piásokat?”

„A többi piás.”

„Szerinted a tenyérbe fúródó szálkák eljutnak a szívbe?”

„Dehogy; még ennyi szerencsénk sincs.”

Előbukkant valahonnan két indián, figyelték, ahogy dolgozunk. Jó sokáig. Amikor leültünk a legközelebbi talpfára, hogy elszívjunk egy cigit, az egyik indián odasétált hozzánk.

„Pont fordítva csinálják, mint ahogy kéne,” mondta.

„Ezt meg hogy érti?” kérdeztem.

„A legnagyobb hőségben dolgoznak itt. Keljenek korán, és dolgozzanak addig, amíg hűvös van.”

„Igaza van,” mondtam, „köszönjük.”

Jól látta. Úgy döntöttem, megpróbáljuk. De esélyünk sem volt. Az öreg túlságosan kiütötte magát az esti italozgatások során ahhoz, hogy másnap időben föl tudjam kelteni.

„Adj még öt percet, csak öt percet.”

Végül eljött a nap, amikor nem bírta tovább a talpfaemelőt. Sűrűn elnézést kéregetett.

„Semmi gond, fater.”

Visszacaplattunk a sátrunkba, vártuk az estét. Az öreg lökte a sódert. Az ex-nejéről.

Egész nap róla mesélt. Este is. Végül megjött Burkhart.

„Jézus-Krisztus, nem nagyon szakadtak bele. Azt hiszik, ez itt a Kánaán?”

„Végeztünk, Burkhart,” mondtam, „a pénzünkre várunk.”

„Van annyi eszem, hogy ne fizessek maguknak.”

„Ha van esze, fizet.”

„Kérem, Mr. Burkhart,” szólalt meg az öreg, „kérem, kérem, átkozottul behúztunk, majd megszakadtunk.”

„Burkhart tudja, mit melóztunk. Mond egy rakásszámot, akárcsak én.”

„72 rakás,” mondta Burkhart.

„90,” böktém ki.

„76.”

„90.”

„80 rakás.”

„Áll az alku.”

Burkhart előhalászta a ceruzáját, egy darab papírt, és levonta a bort, az ételt, a fuvar és a szállást. 18 dollár öt nap melóért fejenként. Elvettük. Plusz egy ingyen fuvar vissza a városba. Ingyen? Ott kúrt ki velünk, ahol tudott. De nem lármázhattuk föl a törvény embereit, hiszen a nincstelének számára nem működik a törvény.

„Istenem,” fakadt ki az öreg, „most tényleg elázok. De úgy igazán. Te nem, kölyök?”

„Nem tervezem.”

Beültünk a városka egyetlen ivójába: az Öreg bort ivott, én sört. Jöttek a sirámok, menetrendszerűen, mire átköltöztem a bár túloldalába. Később egy mexikói lány jött le a lépcsőn, majd mellém telepedett. Miért pont így jönnek le a lépcsőkön a nők, mint a filmekben? Tényleg úgy éreztem magam, mint aki egy filmben ücsörög. Rendeltem neki egy sört. Megszólalt, „Sherri vagyok,” mire én, „Ez nem mexikói név,” erre ő, „Sehol sincs előírva.” Megint én jöttem, „Teljesen igaz”.

Öt dollárba került fölsétálni, és lemosott előtte is, utána is. Kicsinyke fehér kancsóból öntötte rám a vizet, amin kézzel festett csibék kergették egymást körbe-körbe. Tíz perc alatt annyit keresett, mint én egy napi kemény munkával. Közgazdaságilag szólva olyan biztos, akár mindennapi kula a retyóban, hogy a punci nagyobb üzlet a faroknál.

Lesétálván a lépcsőn láttam, hogy az öregúr már ki is ütötte magát; legyűrte az ital. Aznap még nem is ettünk, ellenállás nélkül szaladt végig benne a pia. Fejénél egy dollár és némi apró hevert. Hirtelen arra gondoltam, nem szabadna itt hagynom, de magamat se tudtam tisztességesen ellátni. Kisétáltam. Hűvösre fordult az idő: megindultam észak felé.

Rosszul éreztem magam: otthagytam az Öreget a kisváros keselyüinek. Azon morfondíroztam, vajon eszébe jut-e még a feleségének. Úgy véltem, nem, vagy legalábbis aligha olyan intenzitással, mint fordítva. Az egész földgolyó tele volt hozzá hasonló szomorú, megsértett, föl-le vánszorgó alakokkal. Valahol aludnom kellett. A mexikói lány ágya volt az egyetlen, amiben megfordultam az elmúlt három hétben.

Orfikus napi teendők

Néhány nappal korábban fölismertem, a tüskék lüktetni kezdenek a tenyeremben, ha lehül az idő. Mindegyiket éreztem, külön-külön. Nem mondhatnám, hogy gyűlöltem a férfiak és nők világát, de motoszkált bennem valamiféle undor, ami elválasztott engem a szakmunkások, kereskedők, hazugok és szeretők tömegeitől, és még most, évtizedek múltán is ugyanezt érzem. Persze ez csak egy férfi története, esetleg véleménye a valóságról. Ha nem hagysz föl az olvasással, a következő történet talán fölvidít. Én reménykedem benne.